

Na temelju članka 5., st. (2) Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH", br. 53/09), čl. 4, 9, i 25. Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 28/03, 47/06, 59/06, 48/08 i 34/12) i članka 47. Zakona o bankama ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/98, 32/00, 48/01, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije BiH, na sjednici održanoj 15. svibnja 2012. godine, donosi

O D L U K U
O MINIMALNIM STANDARDIMA AKTIVNOSTI BANAKA
NA SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I
FINANCIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI

I. UVODNE ODREDBE

Članak 1.

Ovom odlukom se bliže propisuje minimum opsega, oblika i sadržaja aktivnosti banaka za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Članak 2.

- (1) Banke su dužne da u pisanom obliku imaju Program za provođenje aktivnosti iz članka 1. ove odluke odnosno za upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, te provođenje adekvatnih internih kontrola kojima će se osigurati da se Program, politike i procedure u potpunosti provode u praksi.
- (2) Rizik pranja novca i/ili financiranja terorističkih aktivnosti predstavlja mogućnost da klijent zloupotrijebi banku za pranje novca ili financiranje terorističkih aktivnosti i da neki poslovni odnos, transakcija ili proizvod budu posredno ili neposredno upotrijebljeni za pranje novca i/ili financiranje terorističkih aktivnosti.
- (3) Odredbe Programa kao i sve politike i procedure banke su dužne u potpunosti provoditi u svom sjedištu, u svim podružnicama i drugim organizacijskim dijelovima u zemlji i u svim podružnicama ili drugim organizacijskim dijelovima koje imaju u inozemstvu. Posebnu pažnju banke su dužne posvećivati aktivnostima njihovih podružnica i drugih organizacijskih dijelova u inozemstvu.
- (4) Aktima iz stavka (3) ovoga članka i u njihovom provođenju banke su dužne osigurati visoke etičke i profesionalne standarde odgovornih zaposlenika i efikasno sprečavanje mogućnosti da kriminalni elementi zloupotrebljavaju banku u svrhu pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, bila ona toga svjesna ili ne, što podrazumijeva sprečavanje, otkrivanje i izvještavanje nadležnih institucija o propisanim ili sumnjivim informacijama i aktivnostima.

Članak 3.

- (1) Obavezni dio Programa iz članka 2. ove odluke su slijedeće politike:
 1. politika o prihvatljivosti klijenta,
 2. politika o identifikaciji klijenta,
 3. politika o stalnom praćenju računa i transakcija i
 4. politika o upravljanju rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.
- (2) Politike i procedure za provedbu politika se moraju zasnivati na procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti i primjeni principa „upoznaj svog klijenta“.

Članak 4.

- (1) Banke su dužne ne samo utvrditi identitet svojih klijenata nego i stalno pratiti aktivnosti koje se odvijaju na računima i provjeravati i utvrđivati da li se, za prirodu računa, transakcije odvijaju na normalan i očekivan način svojstven prirodi računa.
- (2) Načelo “upoznaj svog klijenta” treba biti centralni element procedura za upravljanje rizikom i provođenje kontrola, ali je isti potrebno dopuniti s redovnim internim pregledima i internom revizijom usklađenosti rada banke sa zahtjevima postavljenim zakonima i drugim propisima koji propisuju standarde sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

II. POLITIKA O PRIHVATLJIVOSTI KLIJENTA

Članak 5.

- (1) Politikom o prihvatljivosti klijenta banka je dužna da definira koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za banku, kao i da propiše sveobuhvatne procedure za provođenje te politike. Ovom politikom je potrebno definirati parametre za pojedine kategorije rizika koje klijenati i proizvodi ili usluge mogu nositi za banku na temelju kojih će se vršiti procjena rizika, odnosno potrebno je posebno opisati kategorije rizika. Te kategorije su: nizak, srednji i visok rizik.
- (2) Procedure za provođenje ove politike trebaju biti prilagođene tako da zahtjevi za ispitivanjem klijenata budu stupnjevani ovisno o kategoriji rizika klijenta tako da se za klijente s visokim rizikom provode najostrija i najdetalnija ispitivanja i dokumentiranja, odnosno da se provodi pojačana identifikacija i praćenje, za klijente za srednjim rizikom standardni postupak identifikacije i praćenja te za klijente niskog rizika pojednostavljeni postupak identifikacije.

Utvrđivanje prihvatljivosti klijenta

Članak 6.

Politikom o prihvatljivosti klijenta banke su dužne definirati faktore rizika na osnovu kojih utvrđuju prihvatljivost klijenta, uzimajući u obzir geografske faktore rizika, faktore rizika koji se odnose na klijenta, te faktore rizika koji se odnose na proizvode i usluge koje nude klijentima. Ovom politikom banke su dužne, minimalno, obuhvatiti sljedeće faktore rizika:

1. država porijekla klijenta, država porijekla većinskog vlasnika odnosno stvarnog vlasnika klijenta, bez obzira na to nalazi li se ta država na listi nekooperativnih država i teritorija koju izdaje međunarodno tijelo za kontrolu i sprječavanje pranja novca, na popisu zemalja navedenih kao off-shore zone ili nekooperativne zemlje koji izrađuje odnosno ažurira Financijsko obavijesni odjel Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljnjem tekstu: FOO) ili na listi država koje banka smatra rizičnima na osnovi vlastite procjene;
2. država porijekla osobe koja s klijentom obavlja transakcije, bez obzira na to gdje se ta država nalazi na listama iz točke a) ovog članka;
3. klijent, većinski vlasnik odnosno stvarni vlasnik klijenta, osobe koja s klijentom obavlja transakcije – prema kojima su izrečene mjere radi uspostavljanja međunarodnog mira i sigurnosti u skladu s rezolucijama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i Vijeća Europe;
4. nepoznat ili nejasan izvor sredstava klijenta, odnosno sredstva čiji izvor klijent ne može dokazati;

5. slučajevi kad postoji sumnja da klijent ne postupa za svoj račun odnosno da postupa po nalogu ili uputama treće osobe;
6. neuobičajeni tijek transakcije, pogotovu ako se uzme u obzir njezina osnova, iznos i način izvršenja, svrha otvaranja računa, kao i djelatnosti klijenta – ako je klijent osoba koja obavlja poslovnu djelatnost;
7. slučajevi kada postoji sumnja da transakcije koje klijent obavlja mogu biti povezane s pranjem novca i financiranjem terorističkih aktivnosti;
8. klijent je politički izložena osoba;
9. računi drugih osoba povezanih s klijentom;
10. specifičnost poslova koje klijent obavlja.

Članak 7.

- (1) Banke utvrđuju prihvatljivost klijenta, zavisno od faktora rizika, na sljedeći način:
 1. obavljaju klasifikaciju klijenata s opisom onih vrsta klijenata koji bi za banku mogli biti rizični klijenti te utvrđuju vrste proizvoda i usluga koje mogu pružiti pojedinim kategorijama klijenata;
 2. pobliže određuju uvjete pod kojima će zasnivati ugovorne odnose odnosno poslovnu suradnju sa klijentom i razloge za otkazivanje postojećih ugovornih odnosa.
- (2) Banke su, zbog utvrđivanja prihvatljivosti klijenta, dužne propisati:
 1. postupak utvrđivanja faktora rizika u vezi s novim klijentima;
 2. postupak utvrđivanja faktora rizika dok traju postojeći poslovni odnosi s klijentom;
 3. način postupanja s rizičnim klijentima.
- (3) Banke neće zasnivati poslovne odnose ni surađivati s bankama ili drugim institucijama koje su registrirane u zemljama u kojima ne obavljaju svoju djelatnost niti su dio financijske grupe, koja podliježe nadzoru radi otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (banke školjke).

Utvrđivanje rizičnosti proizvoda i usluga

Članak 8.

- (1) Banke utvrđuju rizičnost proizvoda i usluga tako da procjenjuju svoje proizvode i usluge kako bi se utvrdio rizik koji oni nose s obzirom na mogućnost njihova iskorištavanja za pranje novca i financiranje terorističkih aktivnosti.
- (2) Sastavni dio ove odluke čini i Prilog o smjernicama za procjenu rizika.

III. POLITIKA O IDENTIFIKACIJI KLIJENTA

Članak 9.

U smislu ove odluke klijenti banke su:

1. fizičke i pravne osobe koje otvaraju ili imaju otvoren račun kod banke;
2. fizičke i pravne osobe u čije ime ili korist se otvara ili je otvoren račun u banci tj. krajnji vlasnik korisnik;
3. fizičke i pravne osobe koje žele ili obavljaju financijske transakcije putem banke;
4. fizičke i pravne osobe koje obavljaju transakcije putem različitih vrsta posrednika;
5. bilo koje fizičke i pravne osobe koje su povezana s financijskom transakcijom koja banci može nanijeti rizik reputacije ili je izložiti nekom drugom riziku.

1. Identifikacija klijenta

Članak 10.

- (1) Banke su dužne da utvrde detaljne i sveobuhvatne procedure za identifikaciju novih klijenata. Ove procedure će ovisiti o kategoriji rizika kojoj pripadaju pojedini klijenti i proizvodi ili usluge koje će klijenti koristiti. Ovisno o ovim kategorijama banka će primjeniti proporcionalne mjere identifikacije klijenata. Ove mjere identifikacije mogu biti: pojednostavljene, pojačane i standardne.
- (2) Postupak identifikacije se provodi na početku uspostave poslovnih odnosa. Međutim, kako bi se osiguralo da su dokumenti još uvijek važeći i relevantni, banke su dužne provoditi redovite preglede već postojećih dokumenata. Isto tako banke su dužne provoditi ovakve preglede u svim slučajevima kada se obavljaju značajne transakcije, kada se pojavljuju značajne promjene u načinu na koji klijent koristi račun za obavljanje transakcija i kada banka značajno mijenja standarde za dokumentiranje identiteta ili transakcija klijenta.
- (3) Kod uspostave poslovnih odnosa s novim klijentima, kao i u slučajevima iz stavka (2) ovoga članka, banke su dužne izvršiti verifikaciju klijentovog identiteta koristeći pouzdane, neovisne izvore dokumenata, podataka ili informacija (identifikacijski podaci). Verifikacija identiteta klijenta se mora okončati prije završetka uspostave poslovnog odnosa, odnosno tijekom bankovnog dana u kojem se poslovni odnos uspostavlja. Iznimno, verifikacija se može izvršiti i poslije uspostave poslovnog odnosa, s tim da se u slučaju vršenja transakcija ona ima izvršiti prije okončanja transakcije, odnosno odobravanja računa korisnika ili isplate sredstava u slučaju povremenih transakcija koje predstavljaju prilive (primanje novca ili loro doznake). Ako je poslovni odnos uspostavljen bez izvršene verifikacije, onda se u slučaju transakcija koje predstavljaju odljeve (slanje novca ili nostro doznake) verifikacija ima izvršiti prije započinjanja transakcije.
- (4) U slučajevima kada se verifikacija ne može izvršiti u rokovima definiranim u stavku (3) ovoga članka započeti poslovni odnos se prekida i o tome se izvješćuje nadležni organ.

Članak 11.

- (1) Dokumenti iz kojih banka utvrđuje identitet klijenata i na temelju kojih vrši verifikaciju klijentovog identiteta generalno trebaju biti takve prirode da ih je najteže pribaviti na nezakonit način ili falsificirati, kao i dokumenti koji su propisani drugim odgovarajućim propisom. Posebnu pažnju banke trebaju posvetiti nerezidentnim klijentima i ne smiju suziti ili nepotpuno obaviti procedure za utvrđivanje identiteta u slučajevima kada novi klijent nije u mogućnosti da se predstavi na intervjuu.
- (2) Kada je klijent nerezident banka treba uvijek da postavi pitanje i sebi i klijentu: zašto je takav klijent za otvaranje računa izabrao banku u stranoj zemlji.
- (3) U slučajevima kada banke saznaju da nemaju dovoljne informacije o nekom postojećem klijentu dužne su poduzeti hitne mjere da dobiju takve informacije na najbrži mogući način, i dok ih ne dobiju ne mogu obaviti tražene transakcije, odnosno dužne su da izvrše verifikaciju promijenjenih identifikacijskih podataka.
- (4) Banke su dužne da za identifikaciju klijenta i svaki pojedinačni proizvod propišu standarde o vrsti potrebne dokumentacije i vremenskom razdoblju za čuvanje te

dokumentacije, a najmanje sukladno odgovarajućim propisima za čuvanje dokumenata.

- (5) Banke ne mogu otvoriti račun niti obavljati poslovanje s klijentom koji insistira na njegovoj anonimnosti ili koji se prilikom identifikacije koristi lažnim imenom, prezentira netočne identifikacijske podatke i krivotvorenu dokumentaciju. U ovakvim slučajevima banke mogu odbiti otvaranje računa, odnosno uspostavu poslovnog odnosa s klijentima bez obveze davanja obrazloženja. U ovim slučajevima nužno je sačiniti zabilješku o poslovnom kontaktu s klijentom i o tome izvijestiti FOO.
- (6) U slučajevima neaktivnih računa banke su dužne da budu posebno oprezne ako se desi da se isti neočekivano aktiviraju, naročito ako njihovo aktiviranje čine transakcije u značajnijim iznosima ili pokazuju neke od indikatora sumnjivih aktivnosti. U ovakvim slučajevima, pored ostalog, potrebno je da banke vrše ponovnu provjeru identiteta klijenata.
- (7) U svim slučajevima banke su dužne da izvrše provjeru dokumenata kao i provjeru da li klijent zaista postoji, je li na registriranoj adresi, obavlja li zaista navedene poslovne aktivnosti.

Pojednostavljene mjere identifikacije

Članak 12.

Pojednostavljenje mjere identifikacije banke će primijeniti u slučajevima kada poslovni odnos uspostavljaju s klijentima koji su:

1. državni organi i institucije, bez obzira na razinu organizacije državne strukture (država, entiteti, distrikt, kantoni, općine),
2. javna poduzeća i institucije čiji su osnivači državni organi i institucije iz točke 1. ovoga članka,
3. obveznici provođenja mjera na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, nad kojim nadzor u vezi s primjenom zakonskih i drugih propisa u vezi sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti vrše organi i agencije koji su organizirani sukladno posebnim zakonima,
4. drugi klijenti, pravne i fizičke osobe, za koje banka na temelju analize rizika utvrdi da nose nizak rizik pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, kao što su to fizičke osobe koje otvaraju račune koji služe za isplatu redovnih mjesečnih primanja (plaće, mirovine i sl.) te račune štednje.

Članak 13.

Nisku razina rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti mogu nositi klijenti koji dolaze iz zemalja članica Europske unije ili drugih zemalja koje, prema podacima Financijsko obavijesnog odjela, ispunjavaju međunarodno prihvaćene standarde sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Članak 14.

(1) U okviru pojednostavljenih mjera identifikacije banke su dužne prikupiti sljedeće podatke i informacije o klijentima:

1. naziv, adresa i sjedište pravne osobe koja uspostavlja poslovni odnos, odnosno ime, prezime i adresa fizičke osobe koja uspostavlja poslovni odnos;
2. ime i prezime zakonskog zastupnika ili opunomoćenika koji za pravnu osobu uspostavlja poslovni odnos;
3. svrha i namjena poslovnog odnosa i izvor sredstava;
4. datum uspostavljanja poslovnog odnosa

5. drugo u skladu s odgovarajućim propisima.
- (2) Potvrdu, odnosno verifikaciju prikupljenih podataka i informacija o klijentu banka je dužna osigurati vršenjem uvida u dokumentaciju u kojoj su zapisani prikupljeni podaci i informacije o klijentu kao što su: osobni identifikacijski dokumenti, izvodi iz odgovarajućih registara, dokument na kojem je klijent ili ovlaštena osoba klijenta deponirala svoj potpis i dr. u skladu s izvršenim analizama rizika banke.

Standardne mjere identifikacije

Članak 15.

U kategoriju srednje rizičnih klijenata banke svrstavaju one klijente, poslovne odnose, proizvode ili usluge koje na temelju analize i procjene rizika nije moguće definirati kao visoko ili nisko rizične.

Članak 16.

- (1) U okviru standardnih mjera identifikacije banke su dužne prikupiti sljedeće podatke i informacije o klijentima:
1. fizičkim osobama:
 - a) ime i prezime;
 - b) datum i mjesto rođenja;
 - c) jedinstveni matični broj građanina ili broj isprave za identifikaciju;
 - d) adresu stanovanja;
 - e) naziv i sjedište poslodavca kod kojeg je osoba zaposlena;
 - f) opis drugih izvora sredstava i druge podatke po procjeni banke.
 2. pravnim osobama
 - a) naziv i sjedište klijenta;
 - b) naziv i sjedište osnivača i stvarnih vlasnika klijenata;
 - c) broj i datum dozvole (posebne suglasnosti), ako je posebnim zakonom propisana obveza dobivanja suglasnosti za obavljanje djelatnosti klijenta;
 - d) identifikacijske podatke osoba ovlaštenih za zastupanje i prestavljanje, te osoba ovlaštenih za raspolaganje sredstvima na računima klijenta;
 - e) identifikacijske brojeve dodijeljene od poreznih i drugih organa i institucija kojima klijent, shodno posebnim zakonima, obavlja svoju djelatnosti;
 - f) podatke o poslovnoj i financijskoj sposobnosti i druge podatke po procjeni banke.
- (2) Potvrdu, odnosno verifikaciju prikupljenih podataka i informacija o klijentu banka je dužna osigurati obavljanjem uvida i pribavljanjem dokumentacije u kojoj su zapisani prikupljeni podaci i informacije o klijentu:
1. za fizičke osobe:
 - a) osobni identifikacijski dokumenti (osobna iskaznica, vozačka dozvola, putovnica ili drugi identifikacioni dokument iz kojeg se neosporno i sa sigurnošću može utvrditi identitet);
 - b) potvrda o mjestu boravka (CIPS prijavnicu ili drugi dokument iz kojeg se može utvrditi boravak);
 - c) potvrdu i/ili uvjerenje o zaposlenju izdanu od poslodavca;
 - d) eventualno dokumente o drugim izvorima sredstava (ugovor o zakupu i sl.);
 - e) faksimil potpisa klijenta i dokument na kojem je klijent deponirao svoj potpis i drugu dokumentaciju u skladu s procjenama banke;
 - f) dokumente koje kreira banka – analize financijske sposobnosti klijenta

2. za pravne osobe:
 - a) izvod iz odgovarajućeg registra kao dokaz o zakonskom statusu;
 - b) dokument o osnivanju (odluka ili ugovor);
 - c) identifikacijski dokumenti osnivača i stvarnih vlasnika ako su fizičke osobe, odnosno izvodi iz odgovarajućeg registra ako su pravne osobe;
 - d) dozvolu za rad ako je ista potrebna za djelatnost koju klijent obavlja;
 - e) osobni identifikacijski dokumenti i faksimil potpisa osoba ovlaštenih za zastupanje i predstavljanje te osoba ovlaštenih za raspolaganje sredstvima na računima klijenta;
 - f) uvjerenja i druge dokumente od organa i institucija neophodne za obavljanje djelatnosti;
 - g) financijska izvješća o poslovanju i drugu dokumentaciju u skladu s procjenama banke.
- (3) Dokumentaciju koju je dostavio klijent i dokumentaciju koju je banka sama pribavila, banka je dužna čuvati u originalu ili fotokopiji ako nije moguće zadržati originalan dokument.
- (4) Banke su obvezne da, osim za klijenta, izvrše identifikaciju i verifikaciju identifikacije i osoba koje djeluju u ime ili za račun klijenta.

Pojačane mjere identifikacije

Članak 17.

- (1) Pojačane mjere identifikacije banke će primijeniti u slučajevima kada poslovni odnos uspostavljaju sa:
 1. bankama ili sličnim kreditnim institucijama sa sjedištem u inozemstvu;
 2. politički eksponiranim osobama;
 3. klijentima koji nisu osobno prisutni prilikom uspostave poslovnog odnosa, odnosno provođenja mjera identifikacije.
- (2) Pojačane mjere identifikacije i praćenja banke će provoditi i u drugim slučajevima kada procenom rizika utvrde da se radi o klijentu koji za banku nosi visoku razinu rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Poslovni odnosi s bankama ili sličnim kreditnim institucijama sa sjedištem u inozemstvu (korespondentni bankarski odnosi)

Članak 18.

- (1) Kada poslove međunarodnog platnog prometa obavljaju preko mreže drugih banaka ili sličnih kreditnih institucija sa sjedištem u inozemstvu, s kojima uspostavljaju određene poslovne odnose (korespondentni odnosi), te kada ove poslove u zemlji obavljaju za banke ili slične kreditne institucije sa sjedištem u inozemstvu (korespondentni odnosi), banke su dužne poduzeti pojačane mjere identifikacije i praćenja poslovnog odnosa kako ne bi bile uvučene u držanje i/ili transfere novca koji su povezani s pranjem novca i/ili financiranjem terorističkih aktivnosti.
- (2) Vezano za stavak (1) ovoga članka, banke su dužne prikupiti potrebne informacije o njihovim korespondentnim i respondentnim bankama s ciljem da u potpunosti upoznaju prirodu njihovog poslovanja. Faktori i informacije koji moraju biti obuhvaćeni su:
 1. lokacija (zemlja) u kojoj je sjedište banke;
 2. rukovodstvo;
 3. glavne poslovne aktivnosti;
 4. aktivnosti u sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti kao i

- adekvatne politike za prihvaćanje klijenata i poznavanje svojih klijenata;
5. svrha odnosno cilj zbog kojeg se uspostavlja poslovni odnos;
 6. identitet trećih osoba koje će koristiti ovu vrstu usluga;
 7. stanje bankarskih propisa i supervizije u zemlji sjedišta banke, itd.
- (3) Banke smiju uspostavljati vrstu poslovnih odnosa iz stavka (1) ovoga članka samo s bankama u čijim zemljama postoje odgovarajuće institucije koje provode efikasnu superviziju banaka. Banka ne smije uspostavljati poslovni odnos s „bankom školjkom“ i mora razviti procedure koje će to osigurati i koje će onemogućiti uspostavljanje poslovnog odnosa s bankama koje su poznate da omogućavaju da njene račune koriste „banke školjke“.
- (4) Banke su dužne spriječiti rizik da se ovi računi koriste izravno od trećih strana radi obavljanja aktivnosti u svoju vlastitu korist.
- (5) Posebnu pažnju banke su dužne posvetiti prijelaznim (uslužnim) računima (engl.: Payable-through account), koje drže za inozemne banke, kako bi se izbjegla mogućnost izravnog pristupa klijenata ovih banaka (podržatelji računa) tim računima u cilju obavljanja transakcija kao što su izdavanje čekova, podizanje i uplate novca i dr, a da ovi klijenti nisu bili predmetom procedure njihove identifikacije i praćenja pri otvaranju računa, odnosno uspostavi ove vrste poslovnog odnosa, pri čemu responentna banka na zahtjev banke držatelja računa mora pružiti relevantne podatke o izvršenim identifikaciji i praćenju pod-držatelja računa.

Politički eksponirane osobe

Članak 19.

- (1) Prilikom uspostavljanja poslovnih odnosa ili obavljanja transakcija, u slučajevima kada se ne uspostavlja trajan poslovni odnos, banke su dužne primijeniti procedure koje će omogućiti utvrđivanje je li klijent politički eksponirana osoba.
- (2) Politički eksponirane osobe su one osobe kojima su povjerene istaknute javne funkcije visokog ranga na međunarodnoj i državnoj razini (država, entiteti, distrikt, kanton, općina), članovi njihovih obitelji, te osobe koje blisko surađuju s ovim osobama. Politički eksponiranim osobama smatraju se i osobe kojima je bila povjerena ova dužnost, a nije proteklo razdoblje dulji od jedne godine od prestanka te dužnosti. Ne smatraju se politički eksponiranim osobama osobe na funkcijama srednjeg i nižeg ranga.
- (3) Procedure će omogućiti bankama da izravno od klijenta i/ili javnosti dostupnih registara i baza podataka prikupe podatke i informacije o klijentovoj političkoj eksponiranosti. Shodno ovome, banke su dužne da:
1. imaju adekvatne procedure bazirane na riziku kako bi utvrdili je li klijent politički eksponirana osoba;
 2. imaju odobrenje od uprave za uspostavljanje poslovnih odnosa s takvim klijentima;
 3. poduzimaju adekvatne mjere kako bi utvrdili izvor sredstava koja su uključena u poslovni odnos ili transakciju;
 4. provode pojačan nadzor poslovnog odnosa.
- (4) Iste mjere identifikacije i praćenja banke su dužne primijeniti u slučajevima kada su osnivači, stvarni vlasnici, osobe ovlaštene za zastupanje i predstavljanje, te osobe ovlaštene za raspolaganje sredstvima na računima klijenta pravne osobe politički eksponirane osobe.

Uspostava poslovnog odnosa bez fizičkog prisustva klijenta

Članak 20.

- (1) Kada banke uspostavljaju poslovne odnose s klijentima koji nisu fizički prisutni dužne su primijeniti pojačane mjere identifikacije, kako bi umanjile i kvalitetno upravljale rizikom koji može biti prisutan u poslovanju s klijentima. Ove mjere mogu uključivati:
 1. zahtijevanje dodatnih dokumenata koji se ne traže od ostalih klijenata;
 2. ovjeravanje dostavljenih dokumenata;
 3. neovisno kontaktiranje klijenta od strane banke;
 4. angažiranje specijalizirane tvrtke za kontrolu i ocjenu klijenta u cilju dodatne provjere klijenta;
 5. zahtijevanje da se prvo plaćanje (uplata) obavi preko računa u ime klijenta kod neke druge banke koja ima istu obvezu da provodi slične standarde za kontrolu i ocjenu klijenta.
- (2) Ukoliko banka ne provede pojačane mjere identifikacije neće uspostaviti poslovni odnos s klijentom koji nije fizički prisutan prilikom uspostave poslovnog odnosa.

2. Posebna identifikaciona pitanja

Sprječavanje zloupotrebe tehnološkog razvoja

Članak 21.

- (1) Banke su dužne usvojiti politike i procedure i poduzeti mjere koje su potrebne za sprječavanje zlouporabe tehnološkog razvoja u svrhe pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.
- (2) Ovim politikama i procedurama banke su dužne definirati specifične rizike koji se odnose na uspostavljanje poslovnih odnosa obavljanja transakcija elektroničkim putem, putem interneta ili drugog interaktivnog kompjutorskog sustava, telefonskim putem, korištenja ATM (bankomata), korištenja elektronskih kartica koje su povezane s računima klijenata (debitne i kreditne) za plaćanja i podizanje gotovine.
- (3) U sklopu upravljanja ovim rizicima banka je dužna:
 1. prilikom uspostave poslovnog odnosa s klijentom primijeniti mjere identifikacije iz članka 17. ove odluke;
 2. osigurati da međubankarske elektroničke transfere (SWIFT i dr.) i transfere koje obavljaju klijenti s posebnih terminala putem slobodnih telekomunikacijskih linija (POS bankarstvo, elektroničko i internet bankarstvo), kao i za ostale transfere navedene u stavku (2) ovoga članka, kroz čitav tok transfera prate identifikacijski podaci o nalogodavcu i nalogoprimcu te svrsi transfera;
 3. uspostaviti, redovito pregledavati i testirati sigurnosne mjere i kontrole procesa i sustava;
 4. osigurati da autentifikacija klijenta uključuje kombinaciju najmanje dva načina potvrđivanja klijentovog identiteta;
 5. primijeniti sigurne i efikasne mjere autentifikacije za potvrdu identiteta i ovlasti klijenta;
- (4) Prilikom obavljanja ovih transfera banka je dužna osigurati poštivanje svih ovih obveza kako za domaće, tako i za međunarodne transfere.
- (5) U slučajevima kada banka ne može osigurati potrebne identifikacijske podatke i informacije o klijentima odbiće pružanje ovih vrsta bankarskih usluga.

Treća strana

Članak 22.

- (1) U ispunjavanju zahtjeva identifikacije i verifikacije klijentovog identiteta banke se mogu osloniti na treću stranu, ali krajnja odgovornost za ispunjenje uvjeta počiva na bankama koje se oslanjaju na treću stranu. Banke su dužne odmah osigurati potrebne identifikacijske podatke i informacije o klijentu. Banke moraju ispuniti uvjete da kopija dokumentacije s identifikacijskim podacima i informacijama na temelju koje je treća strana izvršila verifikaciju klijentovog identiteta bude dostupna na zahtjev banke, bez odlaganja.
- (2) Treća strana, u ovom smislu, predstavlja sve obveznike na provođenju mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti koji su definirani Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti koji su regulirani i nadzirani od strane posebnih regulatornih tijela. Treća strana može biti i ekvivalentna institucija iz strane zemlje, za koju banka mora osigurati dokaze da ispunjava definirane uvjete, pri čemu može koristiti izvješća međunarodnih institucija s ovlastima na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (Financial Action Task Force-FATF, Moneyval komitet Vijeća Europe, Svjetska banka; Međunarodni monetarni fond i dr.).
- (3) Treću stranu ne predstavljaju institucije s kojima je banka zaključila ugovorni odnos o obavljanju određenih aktivnosti (outsourcing-eksternalizacija), ni u slučajevima kada te institucije zadovoljavaju definirane kriterije treće strane. U ovakvim slučajevima smatra se da je sama banka obavila identifikaciju i verifikaciju klijentovog identiteta.

Ostave - čuvanje u sefovima

Članak 23.

U aktivnostima za poslove ostave, tj. čuvanja stvari, kasa, zapečaćenih kuverata ili paketa u sefovima za čuvanje, banke su dužne uspostaviti posebne procedure za adekvatnu identifikaciju fizičkih osoba i/ili pravnih osoba koje nisu s bankom uspostavili neki drugi poslovni odnos, odnosno otvorili račun. Bitan element ovih procedura mora biti osiguranje stvarne mogućnosti za identifikaciju pravog vlasnika stvari u ostavi.

Skbnički računi i „privatno bankarstvo“

Članak 24.

- (1) Pošto skrbnički računi mogu biti korišteni za izigravanje ili zaobilaženje procedura banaka za identifikaciju klijenata, banke moraju uspostaviti takve procedure da efikasno mogu utvrditi pravi identitet stvarnog korisnika ili vlasnika računa. Pri tome su obvezne da traže i dobiju zadovoljavajuće dokaze o identitetu svakog posrednika, staratelja i zastupnika, ali i osobe koju oni predstavljaju odnosno stvarnog korisnika ili vlasnika računa.
- (2) Banke su dužne da budu posebno oprezne u sprječavanju poslovnih firmi (sa specijalnom svrhom), naročito internacionalnih poslovnih kompanija, koje fizičke osobe koriste kao metodu za rad anonimnih računa. Kako je efikasna identifikacija ovakvih klijenata ili krajnjih vlasnika izuzetno teška, banke su dužne da s posebnom pažnjom shvate i otkriju strukturu organizacije takve kompanije, da utvrde koji su stvarni izvori sredstava i da identificiraju krajnje korisnike ili vlasnike ili osobe koje imaju stvarnu kontrolu nad sredstvima.
- (3) Kada banka otkrije ili ima razloga da vjeruje da je račun koji je otvorio profesionalni posrednik otvoren u korist klijenta pojedinca dužna je izvršiti identifikaciju tog klijenta. U slučajevima kada profesionalni posrednik otvara zbrojni račun za više klijenata, i u slučaju kada se ne otvaraju i u slučaju kada se otvaraju

podračuni zbrojnog računa, banke su dužne utvrditi identitet svih pojedinačnih klijenata.

(4) U slučajevima koji slijede banke su dužne odbiti zahtjev za otvaranje računa:

1. kada posrednik nije ovlašten da banci pruži potrebne informacije o pravim vlasnicima sredstava, npr. odvjetnici ograničeni kodeksom profesionalne tajne;
2. kada posrednik nije podvrgnut standardima kontrole i ocjene koji su ekvivalentni standardima postavljenim ovom Odlukom.

IV. POLITIKA O STALNOM PRAĆENJU RAČUNA I TRANSAKCIJA

Načelo “upoznaj svog klijenta” i formiranje profila klijenata

Članak 25.

(1) U svakodnevnom poslovanju i odnosima s klijentima, banke moraju saznati i upoznati klijentove aktivnosti, sustavno razumjeti njihovo poslovanje, upoznati financijske i platežne navike, bitne informacije i dokumentaciju o klijentovim poslovnim vezama i novčanim tokovima, vrste poslovnih odnosa koje klijenti imaju i upoznati njihove poslovne kontakte, njihove domaće i međunarodne tržišne prakse, uobičajene izvore zaduženja i odobrenja njihovih računa, korištenih valuta, učestalost i veličine odnosno opsege transakcija, itd. Banke su naročito dužne da:

1. u slučaju poslovnih tvrtki upoznaju i vlasničku strukturu tvrtke, ovlaštene izvršne donositelje odluka i sve one koji su pravovaljano ovlašteni da djeluju u njihovo ime;
2. obvežu svoje klijente da im unaprijed i na vrijeme dostavljaju informacije i dokumentaciju o očekivanim i namjeravanim promjenama oblika i obavljanja svojih poslovnih aktivnosti;
3. posebnu pažnju posvete dobro poznatim klijentima i javnim ličnostima i osiguraju da njihovo eventualno nezakonito ili sumnjivo poslovanje ne ugrozi reputaciju banaka.

(2) Na temelju elemenata iz stavka (1) ovoga članka banke su dužne formirati i profil svojih klijenata. Ovaj profil će biti sadržan u posebnom registru profila klijenata, a kako to banke same urede. Utvrđeni profil klijenata banke će koristiti kao pokazatelj u praćenju poslovanja s klijentima za utvrđivanje:

1. urednost i kontinuiteta u poslovnim odnosima između banaka i klijenata;
2. neuobičajenog ponašanja i odstupanja od klijentovih profiliranih ponašanja ili prometa po računima u cilju pokretanja odgovarajućih procedura.

Neobična i neuobičajena ponašanja koja čine osnovu za sumnju

Članak 26.

(1) Banke su dužne obratiti posebnu pažnju na sve složene, neuobičajeno velike transakcije ili neuobičajene obrasce transakcija koje nemaju jasno vidljivu ekonomsku ili zakonsku svrhu.

(2) Banke su dužne zahtijevati od klijenata objašnjenje za svaku uočenu značajniju promjenu ponašanja. U slučaju da klijenti ne mogu dati ili daju neuvjerljivo i neargumentirano objašnjenje banke takvo ponašanje treba smatrati sumnjivim i aktivirati svoje procedure za detaljnije istraživanje uključujući i slanje izvješća o sumnjivim aktivnostima klijenta nadležnoj instituciji (Financijsko obavijesnom odjelu).

(3) Neobična i neuobičajena ponašanja koja čine osnovu za sumnju, pored ostalih, su:

1. neočekivana promjena u financijskom ponašanju klijenta koja se ne može objasniti poslovnim ili financijskim motivima;

2. neočekivana pojava nove osobe, posla i/ili geografskog područja kod bankama već poznatog načina i vrste poslovanja, poslovne i financijske mreže klijenta;
 3. posebna karakteristika neke transakcije koja se ne uklapa u uobičajenu praksu klijenta;
 4. upotreba sredstava sa računa klijenta za svrhu koja nije uobičajena i obuhvaćena aranžmanom banke i klijenta;
 5. objašnjenje transakcije od strane klijenta nije uvjerljivo i izgleda lažno;
 6. kada se učestalo ponavljaju transakcije u iznosima koji su ispod iznosa zakonom propisanog za izvješćivanje i prijavu nadležnim institucijama;
 7. kada klijent zatvara svoj račun uzimanjem cjelokupnog iznosa u gotovom novcu ili distribucijom tog iznosa na više manjih iznosa na više novootvorenih računa;
 8. kada zaposlenici banaka nemaju jasne dokaze da se radi o kriminalnim aktivnostima, ali imaju sumnju da takva mogućnost postoji.
- (4) Sastavni dio ove odluke čini i Prilog o pokazateljima sumnjivih financijskih transakcija.

Praćenje s ciljem sprječavanja pranja novca

Članak 27.

- (1) Banke su dužne provoditi stalno praćenje računa i transakcija kao osnovni aspekt efikasnih procedura za upoznavanje svog klijenta. Iz ovog razloga banke su dužne da prethodno dobiju i definiraju odgovore na jedno od najbitnijih pitanje kakva je priroda normalnih i razumnih ili normalnih ili uobičajenih aktivnosti po računima svojih klijenata. Kada to postignu dužne su osigurati sredstva ili instrumente, načine ili procedure da otkriju koje se transakcije ne uklapaju u takvu prirodu ponašanja i da tim postupcima efikasno kontroliraju i minimiziraju svoj rizik u poslovanju s klijentima.
- (2) Opseg do kojeg banke razvijaju svoje praćenje ponašanja računa svojih klijenata mora biti prilagođen potrebama adekvatne osjetljivosti na rizik. Za sve račune banke su dužne uspostaviti takav sustav koji će omogućiti otkrivanje svih neobičnih, neuobičajenih i sumnjivih vrsta aktivnosti.

Članak 28.

Kako bi osigurale ispunjenje ciljeva iz članka 27. ove odluke banke su dužne:

1. uspostaviti limite transakcija po određenim vrstama ili kategorijama računa;
2. obvezno posvetiti pažnju i provjeriti sve transakcije po računima koje prekoračuju uspostavljene limite;
3. definirati vrste transakcija koje moraju upozoriti banke da postoji mogućnost da klijenti obavljaju neke neobične, neuobičajene ili sumnjive transakcije;
4. definirati vrste transakcija koje po svojoj prirodi prvenstveno nemaju ekonomski ili komercijalni smisao;
5. definirati prag i/ili prirodu velikih iznosa novčanih depozita koji nisu konzistentni normalnim ili očekivanim transakcijama od određene vrste klijenata;
6. definirati postupanje banke u slučajevima velikog prometa po računima čija salda uobičajeno nisu na visokoj razini;
7. sačine zvaničnu što sveobuhvatniju listu primjera sumnjivih transakcija i primjera i načina mogućih oblika pranja novca.
8. Uspostave adekvatan informacijski sustav koji će omogućiti kreiranje knjigovodstvene i izvanknjigovodstvene dokumentacije i evidencija sa svim podacima koji na zadovoljavajući način opisuju nastali poslovni događaj koji će biti dovoljan alat za vršenje analize i praćenja prometa po računu, odnosno svih klijentovih poslovnih aktivnosti.

Članak 29.

Za račune koji predstavljaju visoku razinu rizika banke su dužne primijeniti pojačane mjere praćenja. Kako bi identificirale kategoriju računa s visokom razinom rizika potrebno je da banke uspostave i set ključnih pokazatelja prema kojima će se računi kategorizirati u ovu grupu, uzimajući u obzir podatke o povijesti i saznanjima o klijentu kao što su izvor sredstava za račun, vrstu i prirodu samih transakcija, zemlja porijekla klijenta i druge. Za račune visoke razine rizika banke su dužne:

1. kreirati adekvatan sustav za upravljanje informacijama kojim će osigurati da uprava i odgovorni zaposlenici banke za praćenje usklađenosti rada banke sa zahtjevima propisanim zakonom i propisima u ovoj oblasti pravovremeno imaju potrebne informacije za identifikaciju, za efikasno praćenje računa klijenata s višom razinom rizika i za njihove analize. Ovaj treba obuhvatiti najmanje:
 - a) izvješćivanje o dokumentaciji koja nedostaje za potpuno sigurnu identifikaciju klijenata,
 - b) izvješćivanje o neobičnim, neuobičajenim i sumnjivim transakcijama koje su obavljene putem računa klijenata,
 - c) izvješćivanje o sveobuhvatnim informacijama o ukupnim poslovnim odnosima klijenata s bankom;
2. osigurati da uprava banke dobro poznaje situaciju klijenata banke koji predstavljaju visoku razinu rizika, da prikuplja i cijeni i informacije koje se mogu dobiti od drugih obveznika te od domaćih i međunarodnih institucija koje imaju nadležnosti u borbi protiv pranja novca. Značajne transakcije ovih klijenata trebaju biti odobrene od strane uprave;
3. usvojiti jasnu politiku, donijeti interne upute i procedure i uspostaviti kontrolu čiji je cilj pojačano praćenje poslovanja politički izloženih osoba i osoba za koje je potvrđeno ili je jasno da su sa njima povezani.

Praćenje s ciljem sprječavanja financiranja terorističkih aktivnosti

Članak 30.

(1) Informiranje nadležne institucije i blokiranje financijskih sredstava za koja banke sumnjaju ili znaju da služe za financiranje terorističkih aktivnosti ili osoba koje podržavaju terorizam je osnovni preduvjet za borbu protiv terorističkih aktivnosti. Najveću pažnju banke trebaju posvetiti:

1. provjerama u opsegu koji je moguć da li se sredstva iz zakonskih izvora ili poslova u većem ili manjem dijelu usmjeravaju u podržavanje terorističkih aktivnosti;
2. primjeni procedura za sprječavanje financiranja terorista i terorističkih organizacija i s njima povezanih osoba;
3. pokušajima da otkriju stvarni identitet i/ili svrhu naročito malih transfera kada svrha transfera i/ili pošiljatelj i/ili primatelj nisu jasno navedeni;
4. slučajevima kada se nalogom klijenata račun neočekivano prazni;
5. kao i u slučajevima pranja novca u kojima se prima ili šalje novac elektroničkim putem, a popraćeni su neobičnim ili neuobičajenim aspektima, kao što su veličina iznosa, zemlja u koju se novac šalje, zemlja porijekla podnositelja naloga, vrsta valute, i sl.;
6. neprofitnim i dobrotvornim organizacijama naročito ako obavljanje aktivnosti nije u suglasnosti s registriranom djelatnošću, ako izvor sredstava nije jasan, ako organizacija prima sredstva iz neobičnih i sumnjivih izvora.

- (2) Praćenjem računa i transakcija klijenata banka mora utvrditi jesu li njezini klijenti, odnosno jesu li osobe koje su nalogodavci ili nalogoprincipi u transakcijama koje se izvode bez uspostave posebnog poslovnog odnosa (otvaranja računa) osobe koje se nalaze na listama osoba osumnjičenih za financiranje terorističkih aktivnosti zbog sumnje da financiraju terorizam ili zbog sumnje da su povezana s tim osobama, koje kreiraju relevantne institucije (međunarodne: Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda, odgovarajuća tijela Vijeća Europe i domaće: Ministarstvo sigurnosti i FOO).
- (3) U slučajevima kada osobe iz stavka (2) ovoga članka pokušaju uspostaviti poslovni odnos s bankom ili kada su postojeći klijenti banke (postojeći računi), banka je dužna o tome, sukladno odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti izvijestiti FOO i izvršiti privremeno zamrzavanje sredstava ovih osoba.

V. POLITIKA O UPRAVLJANJU RIZIKOM OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI

Članak 31.

Politikom o upravljanju rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (u daljnjem tekstu: Politika o upravljanju rizikom), banke su dužne definirati odgovornost organa banke, izradu i dosljednu primjenu jasnih i preciznih procedura za izvješćivanje odgovarajućih internih organa banke kao i nadležnih institucija sukladno zakonu i propisima o svim zakonom propisanim i sumnjivim transakcijama klijenata i obvezu imenovanja osoba za koordinaciju aktivnosti banke na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

Odgovornost organa banaka i izvješćivanje

Članak 32.

- (1) Politikom o upravljanju rizikom banke su dužne definirati opredijeljenost organa banke (upravni odbor i uprava banake) ka visokoj razini korporativnog upravljanja u svojim bankama. Ova opredijeljenost promovira visoka razina usklađenosti s međunarodnim standardima, kao i nacionalnim zakonskim i podzakonskim propisima i neophodna je za postizanje i održavanje usklađenosti njihovog poslovanja s propisanim standardima sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Ovo podrazumijeva da organi banke promoviraju integritet osobe imenovane za koordinaciju aktivnosti na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti i uopće visoku razinu standarda korporativnog upravljanja u komunikaciji s bankarskim službenicima i korporativnim akterima, a sve u cilju kvalitetnog upravljanja rizicima koji mogu proizaći iz pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.
- (2) Nadzorni odbori banaka su odgovorni za donošenje efikasnog Programa, te da osiguraju da se u bankama provode adekvatne kontrolne procedure kojima će se osigurati da se program, politike i procedure, kao njegov sastavni dio, u potpunosti provode u praksi.
- (3) Procedure banaka trebaju biti efikasne i obuhvaćati redovne postupke za odgovarajući i uspješan nadzor od strane uprave, sustave internih kontrola, internu reviziju, podjelu dužnosti, obuku odgovarajućih zaposlenika i ostale segmente koji su u uskoj vezi s ovom oblasti.
- (4) Za provođenje politika i procedura banke Programom banaka moraju biti jasno definirane odgovornosti i podijeljene na odgovarajuće nositelje tj. na odgovarajuće organizacijske dijelove ili funkcije, upravu, ostalo rukovodstvo i drugi zaposlenici banaka.

Članak 33.

Linije za izvješćivanje o zakonom propisanim, neobičnim, neuobičajenim i sumnjivim transakcijama klijenata moraju biti jasno definirane. Ovo izvješćivanje u praksi mora biti redovito i efikasno, a linije izvješćivanja dostupne svim dijelovima banke i osobama koje imaju obvezu izvješćivanja, sukladno interno propisanim izvještajnim politikama i procedurama.

Članak 34.

- (1) Usporedo s obvezom iz članka 33. ove odluke, banke su dužne donijeti i interne procedure za izvješćivanje nadležnih organa izvan banke, sukladno odgovarajućem zakonu i propisima, o svim propisanim informacijama i podacima.
- (2) Banke su dužne u potpunosti izvršavati svoje izvještajne obveze prema zakonom propisanim institucijama.

Članak 35.

Banke su dužne čuvati dokumentaciju o svim transakcijama obavljenim od strane klijenata i u odnosima s klijentima, po vrsti, na način i na rok kako je to propisano odgovarajućim zakonom.

Imenovanje osoba za koordinaciju aktivnosti

Članak 36.

- (1) Nadzorni odbori banaka su dužni osigurati da se u bankama na rukovodnoj razini imenuju osobe koje će imati odgovornost za koordiniranje svih aktivnosti banaka u praćenju usklađenosti banaka sa svim zakonskim i drugim propisanim zahtjevima koji su predmet ove odluke i efikasno provođenje Programa.
- (2) Koordinator za usklađivanje banke s propisanim zahtjevima za aktivnosti protiv pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti treba da:
 1. je odgovoran da osigura uredno funkcioniranje izvještajne funkcije prema nadležnim institucijama, propisane zakonom i drugim propisima, o svim transakcijama preko propisanog iznosa, svim povezanim i sumnjivim transakcijama;
 2. je odgovoran da osigura uredno funkcioniranje linija izvješćivanja u skladu s Programom;
 3. ima odgovarajuće kvalifikacije, znanja, iskustva i dobru radnu i moralnu reputaciju;
 4. ima odgovarajuća potrebna sredstva za obavljanje svoje funkcije uključivo najmanje dva izvršitelja od kojih je jedan odgovoran za monitoring otkrivanja sumnjivih klijenata, a drugi za monitoring linije izvješćivanja nadležnih institucija i interne linije izvješćivanja kao i ovlasti za donošenje i samostalnih odluka i traženje pravne podrške. U većim bankama potrebno procijeniti potrebu za više izvršitelja;
 5. ima svakodnevni potpuni pristup sustavu praćenja klijenata;
 6. svakodnevno prima izvješća o sumnjivim aktivnostima klijenata;
 7. ima ovlasti da izda nalog osoblju za provođenje procedura iz zakona, propisa i Programa i o tome izvijesti upravu i nadzorni odbor banke;
 8. prati domaće i procedure u odnosima s inozemstvom radi provjere potencijalnih sumnji;
 9. poduzima korake za unapređenje svojih znanja i sposobnosti i znanja i sposobnosti zaposlenika koji je njemu podređen i ostalih relevantnih zaposlenika banke;

10. ima izravnu i neposrednu vezu s upravom i nadzornim odborom banke, te da najmanje kvartalno podnosi izvješće nadzornom odboru i upravi banke o postupanju banke i njezinoj usklađenosti sa zahtjevima za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti kao i aktivnostima koje su poduzete protiv otkrivenih sumnjivih klijenata;
11. najmanje godišnje izvrši procjenu adekvatnosti postojećeg Programa, politika i procedura, provjeru procjene rizika i nadzornom odboru daje prijedloge za njihovo ažuriranje ili unapređenje;
12. pruža punu potrebnu podršku u aktivnostima koje provodi interna revizija banke;
13. u svoje procedure uključuje i elemente za internu istragu o odgovornosti zaposlenika banke koje je zanemarilo svoje dužnosti u ovoj oblasti.

Interna i vanjska revizija banaka

Članak 37.

- (1) Interne revizije banaka su dužne provoditi redovnu procjenu i osiguravati da se program, njegove politike i procedure za sprječavanje aktivnosti pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, odnosno politike i procedure “upoznaj svog klijenta” u potpunosti provode i budu usklađene sa svim zahtjevima zakona i drugih propisa.
- (2) Usklađenost poslovanja banaka sa zahtjevima zakona i propisa treba biti predmetom neovisne procjene od strane funkcije interne revizije u bankama, što uključuje procjenu adekvatnosti bančinih politika i procedura sa stajališta zakonskih zahtjeva i drugih propisa.
- (3) Obvezu funkcija interne revizije u bankama čine i stalni monitoring da li i kako odgovarajući zaposlenici banaka obavlja i provodi zahtjeve programa, politika i procedura i to putem testiranja usklađenosti u slučajevima adekvatno izabranih uzoraka klijenata, računa i transakcija kao i korektnosti izvješćivanja o neobičnim, neuobičajenim, sumnjivim i transakcijama koje su propisane zakonom i drugim propisima.

Članak 38.

Funkcija interne revizije u bankama treba predstavljati potpuno neovisnu procjenu upravljanja rizikom i funkcioniranja sustava internih kontrola u bankama. Interna revizija je dužna da o svojim nalazima i ocjenama uredno odnosno periodično (najmanje jednom godišnje) izvješćuje Odbor za reviziju i/ili Nadzorni odbor banke u skladu sa zakonom. Ova izvješća trebaju obuhvaćati nalaze i ocjene efikasnosti banke po svim pitanjima propisanim zakonom i propisima, programom, politikama i procedurama banke kojim su regulirane obveze banaka za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Jedno od bitnih poglavlja u ovim izvješćima treba biti i ocjena o adekvatnosti obuke zaposlenika banke u ovoj oblasti.

Članak 39.

- (1) Nadzorni odbor banke je dužan osigurati da je interna revizija banke stručno i tehnički osposobljena naročito kadrovima koji su veoma dobro upoznati s programom, politikama i procedurama kao i da posjeduju visoke moralne i stručne sposobnosti naročito u oblasti “upoznaj svog klijenta”.
- (2) Pored ostalog, zaposlenici interne revizije u bankama moraju biti izuzetno proaktivni kada se radi o praćenju aktivnosti koje su banke dužne preduzeti na temelju nalaza i ocjena interne revizije, eksterne revizije i institucija koje provode zakon.

Članak 40.

U postupku obavljanja neovisne vanjske revizije njihovih financijskih izvješća banke su dužne da sa neovisnim vanjskim revizorskim tvrtkama ugovore i obavljanje revizije i ocjene provođenja zakonskih i propisanih obveza banaka, provođenja programa, politika, procedura, sustava internih kontrola i funkcioniranja interne revizije banaka i ocjene da li je banka uskladila svoje poslovanje sa zahtjevima za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti uz obvezno korištenje tehnike testiranja.

Obuka zaposlenika banaka

Članak 41.

- (1) Banke su dužne da osiguraju stalnu obuku svih svojih zaposlenika koji su obuhvaćeni njihovim programom za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Sadržaj ove obuke mora obuhvatiti najmanje sljedeće teme iz oblasti koja je predmetom ove odluke:
1. zakonske obveze banke i obveze iz drugih propisa;
 2. program, politike i procedure banke;
 3. detaljne elemente politike “upoznaj svog klijenta”;
 4. opasnosti od pranja novca i rizici za banku i osobne odgovornosti zaposlenika;
 5. mogućnosti i slabosti financijskih institucija u sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti;
 6. odgovornosti i ovlasti koordinatora za usklađenost banke;
 7. sustav internih kontrola;
 8. sustav interne revizije.
- (2) Periodičnost i teme obuke iz prethodnog stavka banke trebaju prilagoditi realnim potrebama svojih određenih organizacijskih dijelova, funkcija i/ili zaposlenika. Radi pravovremenog usklađivanja s novim zahtjevima i upoznavanja s novim pojavama, kao i održavanja već stečenog znanja i iskustava svojih zaposlenika banke su dužne uspostaviti program redovitih vidova obuke.
- (3) U odlučivanju o potrebama, vrsti i opsegu obuke iz stavka (2) ovoga članka banke su dužne prilagoditi fokus obuke ovisno o tome da li se radi o novim zaposlenicima koji imaju direktni kontakt s klijentima, zaposlenicima koji rade s novim klijentima, zaposlenicima koji kontroliraju da li je rad banke usklađen za zahtjevima zakona i drugih propisa, ostalom rukovodstvu, upravi i/ili nadzornom odboru, itd.
- (4) Putem programa obuke banke su dužne osigurati da svi relevantni zaposlenici u potpunosti razumiju važnost i potrebe za što uspješnijim provođenjem politike “upoznaj svog klijenta” i da takvo razumijevanje bude ključ uspjeha u njezinoj provedbi.

Članak 42.

Kako bi povećali stručne sposobnosti i efikasnost svojih zaposlenika banke su dužne izraditi sveobuhvatan priručnik kojim će biti obuhvaćeni zakoni i podzakonski propisi kojim je regulirano sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, program banke sa svim politikama i procedurama, pravila za ponašanje zaposlenika, metode otkrivanja nezakonitih i sumnjivih aktivnosti, odgovornosti i ovlasti koordinatora za usklađenost, opisi nekih upečatljivih primjera zloupotreba, program za obuku zaposlenika i priloge uz ovu odluku.

VI. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 43.

Banke su dužne uskladiti svoje politike i procedure s ovom odlukom u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ove odluke.

Članak 44.

Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje važiti Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine FBiH“, br. 3/03, 18/04, 5/05 i 13/05).

Članak 45.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u Službenim novinama Federacije BiH.

Broj: U.O.-40-11/12

**PREDSJEDNIK
UPRAVNOG ODBORA**

Sarajevo, 15. svibnja 2012.

Mr.sc. Haris Ihtijarević, dipl. ecc., s.r.

P R I L O Z I

uz Odluku o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti

1. POKAZATELJI SUMNJIVIH TRANSAKCIJA

Uz poznate i u svijetu uobičajene i Odlukom o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (u daljnjem tekstu: Odluka) navedene pokazatelje za prepoznavanje sumnjivih financijskih transakcija, u ovom prilogu Odluke kao dodatak daje se pregled konkretiziranih pokazatelja sumnjivih transakcija, i to:

I. OPĆENITO

- a) Klijent ne želi da se korespondencija šalje na kućnu adresu;
- b) Izgleda da klijent ima račune kod nekoliko financijskih institucija u jednom području bez nekog očiglednog razloga;
- c) Klijent u više navrata koristi jednu adresu, ali često mijenja imena osoba koje su uključene u tu aktivnost;
- d) Klijent koristi poštanski fah ili adresu "generalna isporuka" ili neku drugu vrstu adrese za isporuku pošte, umjesto adrese ulice, što bi bio standard za to područje;
- e) Klijent je počeo obavljati česte gotovinske transakcije u velikim iznosima, s tim što prije toga ovo nije bila normalna aktivnost za tog klijenta;
- f) Klijent konstantno vrši gotovinske transakcije u zaokruženim iznosima (npr. KM 20.000, KM 15.000, KM 9.900, KM 8.500, itd.);
- g) Klijent konstantno obavlja gotovinske transakcije koje su nešto malo ispod iznosa koji se treba prijaviti (KM 30.000);
- h) Klijent obavlja transakcije u iznosu koji je u usporedbi s iznosima iz prethodnih transakcija neuobičajen;
- i) Klijent traži od banke da čuva polog ili vrši transfer velikih suma novca ili drugih sredstava, ali je ova vrsta aktivnosti neuobičajena za tog klijenta.

1. TRANSAKCIJE KOJE SE ODNOSE NA RAČUNE

- a) Otvaranje računa za klijente s adresom izvan lokalnog područja pružanja usluge;
- b) Račun s velikim brojem malih gotovinskih depozita i malim brojem velikih gotovinskih isplata;
- c) Sredstva položena na više računa, konsolidirana na jednom računu, a transfer izvršen izvan zemlje;
- d) Klijent koristi više depozitnih lokacija izvan lokacije matične podružnice;
- e) Klijent obavlja nekoliko transakcija u jednom danu;
- f) Aktivnost koja bitno premašuje aktivnost koja je predviđena pri otvaranju računa;
- g) Neaktivni računi preko kojih se odjednom obavljaju značajne aktivnosti;
- h) Neobjašnjivi transferi između tvrtke klijenta i računa klijenta;
- i) Više depozita položenih na račun klijenta od strane treće strane.

2. TRANSAKCIJE KOJE SE ODNOSE NA PODRUČJA IZVAN BiH

- a) Klijenti i drugi sudionici u transakciji nemaju nikakvih očiglednih veza sa BiH;
- b) Transakcija prelazi mnoge međunarodne granice;
- c) Transakcija uključuje zemlju za koju je uobičajena nezakonita proizvodnja ili izvoz droge ili zemlju u kojoj ne postoji efikasan sustav za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti;

- d) Transakcija koja se odnosi na zemlju poznatu po visokoj razini tajnosti bankarskog poslovanja i korporativnom zakonu (npr. Britanski Djevičanski otoci, Cipar, itd.);
- e) Transakcije koje se odnose na zemlju koja je poznata ili za koju se sumnja da obavlja aktivnosti pranja novca ili podržavanja terorističkih aktivnosti (vidi dopunjene liste zemalja FATF-a: www.fatf-gafi.org).

3. TRANSAKCIJE KOJE SE ODOSE NA “OFF-SHORE” POSLOVNE AKTIVNOSTI

- a) Zbroj velikih salda koji nije u skladu s poznatim prometom poslovne aktivnosti klijenta, a nakon toga transferi na račun(e) u inozemstvu;
- b) Krediti prema ili od “off-shore” kompanija;
- c) Neobjašnjivi elektronički transferi sredstava od strane klijenta po u-i-van osnovi.

II. PRIMJERI POKAZATELJA SPECIFIČNI ZA ODREĐENE INDUSTRIJSKE GRANE

1. TRANSAKCIJE FIZIČKIH OSOBA

- a) Izgleda da klijent ima račune kod nekoliko financijskih institucija u jednom geografskom području;
- b) Klijent transferira jedan ili više gotovinskih depozita na generalni račun strane korespondentne banke (npr. prolazni račun);
- c) Klijenti koji imaju velika salda na kreditnim karticama;
- d) Klijent koji želi da mu se kreditne i debitne kartice pošalju na međunarodnu ili domaću destinaciju koja nije njegova;
- e) Klijent ima brojne račune i polaže gotovinu na svaki od ovih računa, s tim da su ukupna odobravanja ovih računa u velikim iznosima;
- f) Klijent često polaže depozite preko bankomata (iako je ova usluga dostupna u banci) nešto malo ispod iznosa koji se mora prijaviti (KM 30.000);
- g) Treća osoba gotovinski plaća/polaže depozit u čekovima na kreditnu karticu klijenta.

2. KORPORATIVNE I POSLOVNE TRANSAKCIJE

- a) Računi se koriste za primanje ili isplatu velikih suma, a ne pokazuju nikakve normalne poslovne aktivnosti kao što su isplata plaća, plaćanje računa, itd.;
- b) Deponiranje ili povlačenje sredstava s korporativnog računa je uglavnom u gotovini, a ne u obliku zaduženja i odobrenja koja se odnose na komercijalno poslovanje;
- c) Klijent plaća u gotovini ili polaže gotovinu kako bi pokrio negativni saldo kod banke, novčane transfere ili druge prenosive i utržive instrumente plaćanja;
- d) Klijent polaže veliki iznos naočigled nepovezanih depozita na nekoliko računa i veoma često obavlja transfere glavnine salda na jedan račun u istoj banci ili drugdje;
- e) Klijent konstantno obavlja hitna povlačenja velikih suma novca s jednog računa koji je upravo imao veliki i neočekivani priljev iz inozemstva;
- f) Mala poslovna tvrtka koja posluje na jednoj lokaciji polaže depozit na isti dan u različitim podružnicama na nekoliko geografskih područja, što se ne čini praktičnim za tu svrhu posla;
- g) Javlja se značajno povećanje u polaganju gotovine ili prenosivih instrumenata od strane kompanije koja nudi profesionalne savjetničke usluge, a naročito ako se transfer depozita vrši odmah;
- h) Klijent želi da otvori debitnu/kreditnu karticu koju treba poslati na međunarodnu ili domaću destinaciju koja nije mjesto njegove poslovne aktivnosti;
- i) Javlja se tržišno povećanje u opsegu transakcija na računu sa značajnim promjenama u

saldu računa koje nisu u skladu s normalnim poslovnim praksama koje se odnose na račun klijenta;

j) Neobjašnjive ponavljajuće transakcije između računa fizičke i pravne osobe.

3. ELEKTRONIČKI TRANSFERI SREDSTAVA

- a) Klijent obavlja transfer velikih suma novca na lokaciju u inozemstvu s instrukcijama da se stranoj osobi isplati u gotovini;
- b) Klijent prima velike sume novca s lokacije iz inozemstva putem elektroničkog transfera sredstava s instrukcijama da se isplata izvrši u gotovini;
- c) Klijent obavlja transfer sredstava u drugu zemlju, ne mijenjajući valutu;
- d) Veliki priljevi transfera iz strane zemlje koji se odmah podižu od strane direktora kompanije;
- e) Veličina elektroničkog transfera nije u skladu s normalnim poslovnim transakcijama za tog klijenta;
- f) Klijent obavlja transfer uključujući zemlje koje su poznate kao izvor narkotika ili točke kroz koje prolaze pošiljke narkotika ili su poznate po visokoj razini tajnosti bankarstva i praksi korporativnog bankarstva;
- g) Klijent obavlja elektronički transfer sredstava u slobodne ili "off-shore" zone koje nisu u skladu s poslovnim aktivnostima klijenta.

4. KREDITNE TRANSAKCIJE

- a) Klijent iznenada i neočekivano otplaćuje problematičan kredit;
- b) Kreditne transakcije se izvršavaju u situacijama kada klijent posjeduje značajna sredstva, tako da kreditna transakcija nema ekonomskog smisla.

5. TRANSAKCIJE S OSIGURANJEM

- a) Klijent obavlja transakciju koja rezultira očiglednim povećanjem investicijskih doprinosa;
- b) Klijent otkazuje investiciju ili osiguranje odmah nakon kupnje;
- c) Trajanje ugovora o životnom osiguranju je kraće od tri godine;
- d) Transakcije podrazumijevaju upotrebu i plaćanje činidbenih garancija što uzrokuje prekogranično plaćanje.

6. TRANSAKCIJE U PROMETU VRIJEDNOSNIH PAPIRA

- a) Na računima koji su bili neaktivni odjednom se susreću velike investicije koje nisu u skladu s normalnim investicijskim praksama klijenta ili njegovim financijskim mogućnostima;
- b) Klijent koji želi kupiti brojne investicije novčanim naložima, putničkim čekovima, blagajničkim čekovima, bankarskim naložima ili drugim bankarskim instrumentima, naročito u iznosima koji su neznatno ispod KM 30.000, a transakcija nije dosljedna normalnim investicijskim praksama klijenta ili njegovim financijskim mogućnostima;
- c) Klijent koristi vrijednosne papire ili brokersku tvrtku kao mjesto za čuvanje sredstava koja se ne koriste u trgovini vrijednosnim papirima ili fjučerima u dužem vremenskom razdoblju, a ova aktivnost nije dosljedna normalnim investicijskim praksama klijenta ili njegovim financijskim mogućnostima;
- d) Klijent vrši velika ili neočekivana poravnanja vrijednosnih papira u gotovini;
- e) Transferi sredstava ili vrijednosnih papira između računa za koja se ne zna da su povezana s klijentom. Predložene transakcije se financiraju međunarodnim elektroničkim plaćanjima, naročito ako se radi o zemljama u kojima ne postoji efikasan sustav za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti.

2. SMJERNICE ZA ANALIZU I PROCJENU RIZIKA

Pri analizi i procjeni rizika od pranja novca ili financiranja terorističkih aktivnosti banke svrstavaju svoje klijente i proizvode (transakcije, odnosno poslovne odnose) u kategorije koje predstavljaju:

1. **nizak rizik**
2. **srednji rizik**
3. **visok rizik.**

Kriteriji rizika

Najčešći kriteriji rizika jesu:

1. rizik klijenta,
2. rizik proizvoda (transakcije, odnosno poslovnog odnosa)
3. geografski rizik (rizik zemlje),

Elementi rizika

Metodologija banke zasnovana na analizi i procjeni rizika može uzimati u obzir i elemente rizika koji su specifični za određenu stranku, poslovni odnos, proizvod ili transakciju, te mogu utjecati na povećanje ili smanjenje rizika. Elementi rizika obuhvaćaju:

1. **Svrhu računa ili poslovnog odnosa** – računi otvoreni radi obavljanja uobičajenih korisničkih transakcija malih vrijednosti mogu nositi manji rizik nego račun otvoren radi obavljanja velikih gotovinskih transakcija do tada nepoznate stranke.
2. **Iznos sredstava ili opseg transakcija** – neuobičajeno veliki iznosi sredstava ili neuobičajeno velike transakcije u usporedbi s onima koje bi se realno mogle očekivati od klijenta sličnog profila mogu upućivati na to da se klijent koji se inače ne smatra klijentom povećanog rizika treba tretirati kao takav.
3. **Razina regulacije** ili nekog drugog nadzora odnosno režima upravljanja kojemu podliježe klijent – zakonski uređena financijska institucija u zemlji koja ima zadovoljavajući režim sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti nosi manji rizik nego klijent koji nije nadziran ili koji podliježe samo minimalnim propisima regulacije.
4. **Trajanje poslovnog odnosa** – dugotrajni poslovni odnosi koji uključuju česte kontakte s klijentima mogu donositi manji rizik pranja novca.
5. **Poznavanje zemlje klijenta** uključujući njezine zakone, propise i pravila te strukturu i opseg zakonodavstva utiče na procjenu rizika.
6. **Zahtijevanje transakcija od klijenta** koje nemaju jasno komercijalno ili drugo opravdanje ili koji nepotrebno povećavaju složenost transakcija odnosno na drugi način smanjuju transparentnost bez prihvatljivog objašnjenja povećava rizik.
7. **Podatke o osobama koje su banke dostavljale Financijsko obavijesnom odjelu** – u vezi s tom osobom ili njezinim transakcijama postojali su razlozi za sumnju glede pranja novca ili financiranja terorističkih aktivnosti, što povećava rizik.

Rizik klijenta

Pri analizi i procjeni rizika od pranja novca ili financiranja terorističkih aktivnosti banke, pri analizi i procjeni rizika stranke, posebno razmatraju obilježja svojih klijenata, i to u ovisnosti je li klijent:

1. banka;
2. pošta;

3. društvo za upravljanje investicijskim fondovima, investicijski fond (bez obzira na tip), posrednik na tržištu vrijednosnih papira;
4. društva za osiguranje, posebno društva koja imaju odobrenje za obavljanje poslova životnih osiguranja;
5. društva s ovlasti za obavljanje poslova s financijskim instrumentima;
6. državni organ (bez obzira na razinu: državni, entitetski, distrikt, lokalni);
7. javna agencija, javni fond - javni zavod (PIO/MIO, ZZO i sl.), komora (bez obzira na nivo);
8. dioničko društvo koje kotira i čijim se dionicama trguje na burzi, odnosno čija se financijska izvješća javno objavljuju;
9. druga financijska institucija (leasing društvo, mikrokreditno društvo, mikrokreditna fondacija);
10. dioničko društvo koje ne kotira, odnosno čijim se dionicama ne trguje na burzi;
11. društvo s ograničenom odgovornosti, odnosno društvo organizirano u nekom drugom obliku;
12. obrtnik, s posebnom pažnjom na posebne obrte (drago kamenje, plemeniti metali, i druge robe visoke vrijednosti, trgovci automobilima, trgovci nekretninama i dr.);
13. fizička osoba – građanin;
14. politički izložena osoba;
15. osoba koja nije prisutna prilikom uspostave poslovnog odnosa;
16. osoba koja se nalazi na listama osoba osumnjičenih za financiranje terorističkih aktivnosti koje donosi Organizacija ujedinjenih nacija i Vijeće Europe;
17. gospodarsko društvo s intenzivnim gotovinskim poslovanjem, uključujući:
 - a) društva koja se bave prijenosom novca, ovlaštene mjenjače, posrednike za prijenos novca kao i druga društva koja nude usluge prijenosa novca,
 - b) kasina, kladionice i druge djelatnosti u vezi s igrama na sreću i
 - c) društva koja nemaju intenzivno gotovinsko poslovanje, ali za provođenje određenih transakcije upotrebljavaju veće gotovinske iznose;
18. humanitarna ili druga neprofitna organizacije;
19. računovođa, odvjetnik, javni bilježnik, porezni konsultant i drugi koji imaju račune u određenoj kreditnoj instituciji, a djeluju u ime svojih klijenata;
20. osoba (pravna ili fizička) koja svoje poslovne odnose ili transakcije obavlja u neobičnim okolnostima kao što su:
 - a) znatna i neobjašnjena geografska udaljenost između sjedišta banke i stranke,
 - b) često i neobjašnjeno zatvaranje računa u jednoj, a otvaranje u drugoj banci ili
 - c) često i neobjašnjeno prebacivanje sredstava između institucija na različitim geografskim lokacijama;
21. osoba (pravna ili fizička) za koju je FOO u posljednje tri godine:
 - a) zatražio od obveznika da dostavi podatke zbog sumnje na pranje novca ili financiranje terorističkih aktivnosti,
 - b) obvezniku izdao nalog o privremenom zaustavljanju izvršenja sumnjive transakcije ili
 - c) obvezniku izdao nalog za stalno praćenje financijskog poslovanja.

Rizik proizvoda (transakcije, odnosno poslovnog odnosa)

Pri analizi i procjeni rizika od pranja novca ili financiranja terorističkih aktivnosti banke, pri analizi i procjeni rizika proizvoda, posebno razmatraju obilježja proizvoda koje nude klijetima u ovisnosti jesu li ti proizvodi (način i opseg njihovog korištenja) pogodni za pranje novca i/ili financiranje terorističkih aktivnosti. Pri tome posebno razmatraju da li će klijenti (na koji način i koliko) koristiti neki od sljedećih proizvoda:

1. depozitni proizvodi,
2. kreditni proizvodi,
3. elektronički transfer novca,
4. fizički prenosiva sredstva plaćanja,
5. prolazni strani računi,
6. usluge upravljanja sredstvima,
7. dokumentarni poslovi,
8. brokerirani depoziti,
9. korespondentni računi,
10. elektroničko bankarstvo,
11. privatno bankarstvo i dr.,

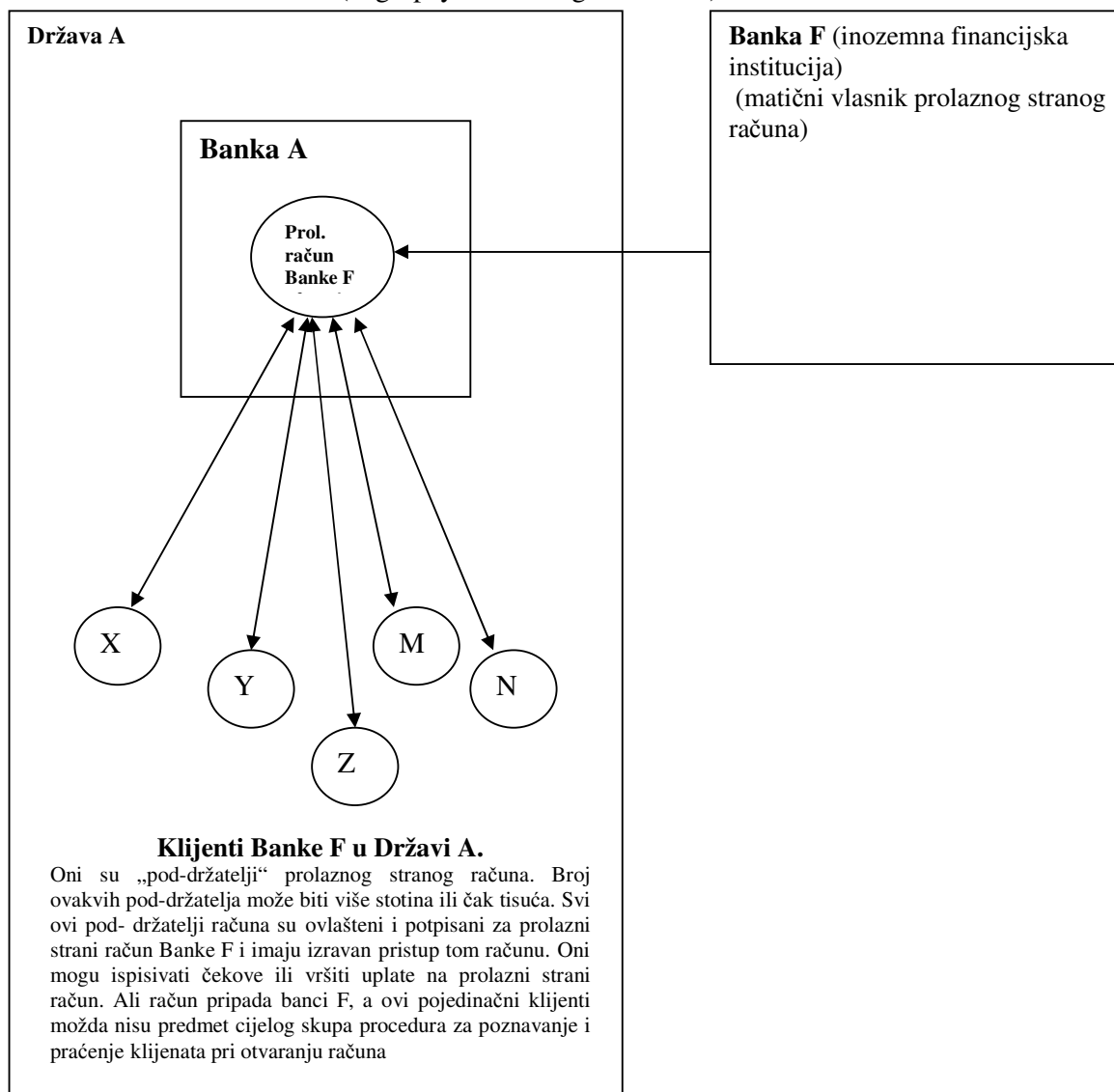
koji nose različitu razinu rizika, ovisno o korištenju, svaki pojedinačno može nositi različitu razinu rizika.

Prilikom analize i procjene rizika proizvoda, rizičnost treba cijeniti u korelaciji sa sljedećim parametrima:

1. opseg,
2. prosječna veličina transakcije,
3. profil klijenata koji koristi određeni proizvod,
4. postojanje adekvatnih specifičnih kontrola,

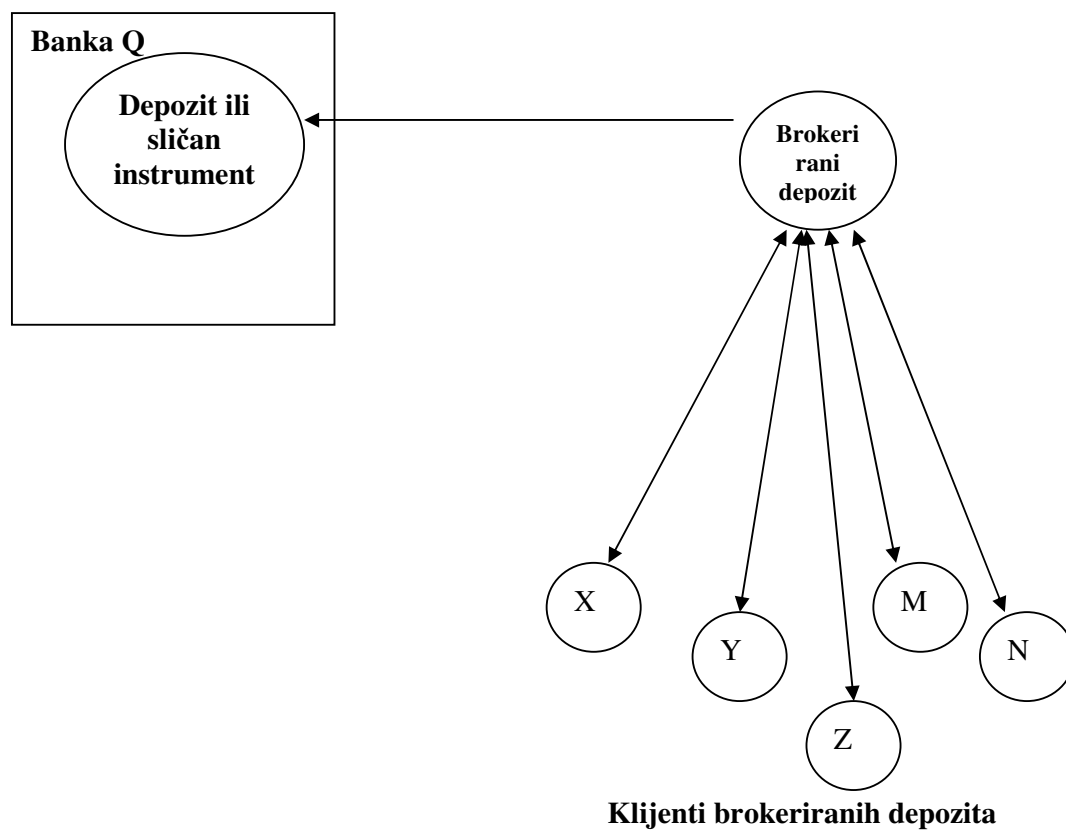
S obzirom na specifičnost proizvoda: prolazni strani računi i brokerirani depoziti, na narednim slikama su prikazana osnovna načela funkcioniranja ovih proizvoda:

1. Prolazni strani računi (engl. payable through accounts)

Za razliku od tradicionalnog korespondentnog računa, prolazni strani račun omogućava klijentima financijske institucije koja je držatelj računa (Banka F) da izravno pristupaju računu (pišu čekove, podižu i uplaćuju novac). Za ovu vrstu računa teže je utvrditi identitet krajnjih korisnika i kod njega se pojavljuju posebni rizici od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Kako bi se ublažili rizici koje ove vrste računa predstavljaju potrebne su specifične kontrole.

1. Brokerisani depoziti

Broker depozita prikuplja depozite s tržišta i deponira prikupljena sredstva u financijsku instituciju na svoje ime. Koristeći prednost veličine, broker depozita može investirati sredstva s kamatnom stopom većom nego što bi pojedinačni depozitori to mogli. U većini slučajeva, zahtevi o poznavanju i praćenju klijenata odnose se na depozitnog brokera i banka ne mora da zna krajnjeg korisnika ili izvor novca. Za ovu vrstu depozita postoje rizici od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti i potrebne su specifične kontrole za ublažavanje ovih rizika.

Rizik zemlje (geografski rizik)

Pri analizi i procjeni rizika od pranja novca ili financiranja terorističkih aktivnosti banke, pri analizi i procjeni rizika zemlje, posebno razmatraju je li klijent domaća ili strana pravna i/ili fizička osoba. Zatim razmatra i sljedeća obilježja koja, izravno ili neizravno, klijentima daju pogodnosti za pranje novca i/ili financiranje terorističkih aktivnosti. Pri tome posebno razmatraju da li klijenti dolaze iz zemalja:

1. kojima su nametnute sankcije, embargo i slične mjere od strane relevantnih međunarodnih organizacija (Organizacija ujedinjenih naroda, Vijeće Europe i dr.);
2. za koje vjerodostojni izvori utvrde:
 - a) da nemaju odgovarajuće zakone, propise i druge mjere za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti;
 - b) da financiraju ili pomažu terorističke aktivnosti i da u njima djeluju utvrđene terorističke organizacije;
 - c) da u njima postoji značajan nivo korupcije ili drugih kriminalnih aktivnosti;
3. koje nisu članice Europske unije ili ne primjenjuju relevantne direktive Europske unije;
4. koje po podacima međunarodne organizacije FATF spadaju među nekooperativne države ili teritorije ili ako se radi o *offshore* financijskom centru navedenom na listi koju kreira FOO.

U vezi s informacijama o rizičnim zemljama odnosno nekooperativnim državama ili teritorijima koji ne ispunjavaju ključne međunarodne standarde vezane uz sprječavanje pranja novca ili financiranja terorističkih aktivnosti banke će pratiti službene internetske stranice međunarodnih tijela.